

АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

2013

ВИДАЄТЬСЯ ЩОРІЧНО. КИЇВ

© ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ, 2014

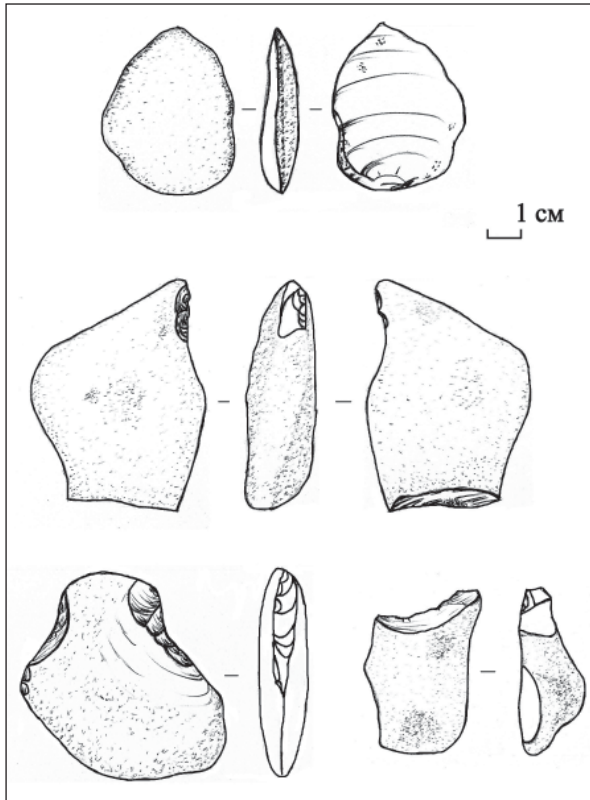
*В.М. Степанчук, С.М. Рижов,**Ж.М. Матвійшина, С.П. Кармазіненко, О.Г. Погорілець*

ДОСЛІДЖЕННЯ НИЖНЬОПАЛЕОЛІТИЧНИХ МІСЦЕЗНАХОДЖЕНЬ БІЛЯ смт МЕДЖИБІЖ

Роботи на місцезнаходженнях нижнього палеоліту поблизу смт Меджибіж Летичівського р-ну Хмельницької обл. в липні 2013 р. були проведені Нижньопалеолітичною експедицією ІА НАНУ спільно з Київським національним університетом ім. Т. Шевченка та Державним історико-культурним заповідником «Межибіж».

Нижньопалеолітичні місцезнаходження біля смт Меджибіж являють собою сукупність багат шарових нижньопалеолітичних пам'яток по лівому берегу р. Південний Буг, в її верхній течії. В звітний період роботи походилися на місцезнаходженні Меджибіж А. В межах площі розкопу 2012 р., після його розконсервації, було зроблено врізку в тіло тераси, отримано більш повну колонку відкладів, що охоплюють відтинок часу від голоцену до, вірогідно, епізоду Широкино (в абсолютних датах від сучасності до близько 1,2 млн. р. тому) та залягають на морських відкладах сарматського часу. Досліджено верхній культурний шар,

який являє собою т.зв. житлову поверхню. Вік шару, за стратиграфічними вказівками, становить близько 400 тис. років і містить рештки вогнища (?). Дослідження нижчих археологічних верств не проводилися. Натомість акцент було зроблено на вивченні планіграфії верхнього археологічного шару (житлової поверхні) та природничій складовій дослідження. Зокрема, зроблено геологічні, палеопедологічні описи розрізу, відібрано зразки на мікроморфологію, магнітну сприйнятність, палінологію, проведено збір мікротеріофауни та малакофауни. Опрацьовувалися палеонтологічні матеріали. Загалом в розрізі простежується до семи самостійних археологічних горизонтів. Археологічні артефакти були виявлені у відкладах завадівського, лубенського, мартоносського та широкинського стратиграфічних горизонтів, представлених дерново-підзолистими, лучними та болотистими ґрунтами та озерно-алювіальними заплавними матеріалами. Матеріальна культура усіх їх належить до кола

т.зв. олдованських, або галькових індустрій — тобто до пласта найбільш давніх пам'яток, залишених першопоселенцями — носіями технічних традицій, привнесених в Європу на першій хвилі розселення людини. Отримано вказівки на вірогідність наявності в колонці відкладів із зворотною магнітною полярністю (тобто розташованих в зоні Мату-яма). Оскільки в цих верствах є археологічні знахідки, це означає, що вперше в Україні на територіях на схід від Карпат виявлено сліди присутності людини вік яких, можливо, сягає 1–1,2 млн. років. Вперше в Україні відкрито т.зв. «житлові поверхні» віком 400 тис. років. Отримано нові докази на користь використання вогню — наразі це найдавніші відомі в Україні вогнища. Аналітичні роботи по деталізації цих даних тривають.

Полеві дослідження підтримувалися проектом РФФИ-ДФФД Ф53.5/005-2013 «Міждисциплінарні дослідження нижньопалеолітичних стоянок України і півдня Росії: археологія, геологія, хронологія, реконструкція палеосередовища і міграцій найдавніших гомінідів».